

Uvodno izlaganje Prvog zamjenika Visokog predstavnika Donalda Haysa: "Međunarodna zajednica podupire reforme kako bi se povećala uposlenost u ruralnim područjima"

Dame i gospodo,

Na ovoj konferenciji govorit će stručnjaci koji će analizirati specifične probleme u pojedinim oblastima poljoprivrede u BiH i predložiti – moguća rješenja najbitnijih problema koji stoje pred ljudima koji rade u ovom sektoru. Tko god putuje ovom zemljom zna da ljudima u selima i ruralnim područjima trebaju rješenja sada. Ono što oni trebaju jeste – angažiran, sustavan i stalan rad na oživljavanju poljoprivrednog sektora u ovoj zemlji.

Ovo nastojanje mora imati punu potporu vlade i međunarodne zajednice.

Problemi vezani za poljoprivredni sektor vrlo su bitni, a vlasti BiH ih moraju rješavati kao pitanja od suštinskog značaja.

Zato što:

- Mnogi nedostaci se mogu izbjeći i ispraviti kroz razumne administrativne i zakonske promjene;
- Ti nedostaci će postajati sve *izraženiji*, ukoliko se njima ne pozabavi odmah. Na njima se mora raditi kako bi

BiH imala poljoprivrednu politiku i program koji vodi prema ulasku u procese europskih integracija; i

- Svi moramo zapamtiti da više od polovice stanovništva BiH živi na selu, živi u seoskom siromaštvu i ima ozbiljne probleme s niskom stopom zaposlenosti. To ga čini jednim od ključnih čimbenika u ekonomskoj i socijalnoj stabilnosti ove zemlje.

Svima je ovaj problem poznat, i svi se moramo uhvatiti u koštac s pravom jačinom problema. Ali što je s rješenjem? Pa, dobra vijest koja može proizaći iz ove konferencije jeste da rješenja već dolaze.

Novi sustav registriranja zemljišta, kojim će se olakšati privatizacija i prijenos poljoprivrednog zemljišta, već je razvijen i planirano je da se sprovede u svih 48 osnovnih sudova u zemlji do sredine iduće godine.

Ovo je jedan od temeljnih problema koji se mogu izbjeći, a koji pogađaju poljoprivredu BiH, i počinjanjem tog programa ova zemlja može početi rješavati vlasnička pitanja koja sprečavaju razvoj u ovoj regiji.

Poljoprivredno zemljište u javnom vlasništvu čini manji dio ukupnog zemljišta, pa iako postoje problemi s upravljanjem zemljištem koje treba rješavati u tom kontekstu, osnovni problem s upravljanjem zemljištem u poljoprivrednom sktoru leži u činjenici da je ogroman dio zemljišta *u privatnom vlasništvu* razbijen na male parcele. Te parcele su najčešće jednostavno premale da učine poljoprivredu ekonomičnom. Prosječna parcela u ovoj zemlji je između 2 i 5 hektara. Sadašnji Zakon o nasljeđivanju u BiH propisuje da se zemljište dijeli na jednake dijelove između nasljednikâ vlasnika imovine ukoliko oporukom nije drugačije određeno. Ovo je u prošlosti bio problem europske poljoprivrede, te je došlo do velikih reformi u drugim zemljama, a ja vjerujem da će morati doživjeti reformu ako se želi da poljoprivredni sektor ove zemlje uspije. Ovakve kakve su sada, parcele jednostavno nisu

pogodne za komercijalnu poljoprivrednu djelatnost.

Osim toga, koncept zadružnih inicijativa je relativno slabo razvijen u čitavoj zemlji, te im je potrebna i potpora vlade i finansijska potpora kako bi uspjele.

Ovdje želim naglasiti da mislim na zadruge, a ne na kolhoze.

Sasvim je logično da poljoprivrednici zajednički koriste tešku opremu čija bi kupovina ili iznajmljivanje jednog poljoprivrednika jako skupo koštala; logično je da se poljoprivredna dobra udružuju i organiziraju jeftini zajednički prijevoz robe; logično je da poljoprivredni proizvođači sklapaju skupne marketinške ugovore s agroprerađivačkim firmama. Dragovoljne inicijative kao što su ove, koje inicira tržište, koriste poljoprivrednicima – one su u potpunosti sukladne suvremenom, konkurentnom poslovanju i nemaju ništa zajedničko s propalom politikom bivših državnih farmi. Primjere takvog uspjeha sam vidio u Gradičci i Zvorniku. No, moramo naći način da se poveća sudjelovanje u ovoj oblasti.

Listopada 2003. godine, u cilju unaprijeđenja svijesti o ulozi poljoprivrede u otvaranju novih radnih mjesta, OHR je započeo informativnu kampanju pod nazivom "Poljoprivreda i profit". Kampanja se sastojala od radio i TV programa koji su se bavili iskustvima malih poljoprivrednika u BiH i davanja praktičnih savjeta o tome kako od primitivne doći do komercijalne poljoprivrede; cilj je također bio potaći mlade povratnike i prognanike osobe iz ruralnih krajeva da na poljoprivredu gledaju kao na sredstvo kojim bi svoj povratak učinili održivim, te poduprijeti nastojanja Poljoprivredne inicijative Buldožer u stvaranju povoljnih uvjeta za razvoj poljoprivrede. Ovaj poduhvat, poput najuspješnijih zajedničkih poduhvata, temeljio se na oslobađanju energije, poduzetništva i nastojanju koje već postoji kod poljoprivrednika, ali ga je kočilo problematično okruženje u kojem rade.

Još jedna stvar koja zahtijeva pozornost jest činjenica da postoji obilje zakona koji se preklapaju, a koji reguliraju – ili točnije rečeno – dovode do lošeg upravljanja poljoprivrednim sektorom. Takav zakonski okvir se mora racionalizirati. Zakoni u oblasti poljoprivrede u RS su detaljni i zahtjevni, ali u praksi ih je često vrlo teško razumjeti. U Federaciji postoje svima poznati problemi s kantonima koji govore jedno i federalnim vlastima koje govore drugo, a problem povećava zakonska regulativa koja se može tumačiti na različite načine.

Vrijeme je da radimo zajedno kako bismo uskladili propise, te napravili razumne zakone za budućnost.

BiH je sada čvrsto na putu integracija u Europsku uniju. Znam da će EU kao organizacija započeti ambicioznu i dalekosežnu reformu poljoprivrede kojom će se značajno smanjiti subvencije za poljoprivredu u periodu od 2007. do 2014. i izmijeniti način dodjele tih subvencija. To za cilj ima stvaranje učinkovitijeg, prilagodljivijeg i konkurentnijeg poljoprivrednog sektora na kontinentu, a to znači da BiH, koja već zaostaje, naprosto ne može odgađati donošenje mjera kojima će povećati učinkovitost, produktivnost i konkurentnost svog poljoprivrednog sektora. Ako se to ne uradi, BiH će biti potpuno nepripremljena za ulazak u EU do kraja ovog desetljeća u vremenskom okviru koji je premijer naveo.

Sadašnja situacija u oblasti poljoprivrede ne zadovoljava potrebe stanovnika sela i potrošača iz gradova. Također je dovela do degradacije obradivog zemljišta (često zbog njegove slabog korištenja) i bezobzirne eksploatacije šumskog bogatstva (obično zbog prevelike sječe), što je rezultat manjkavih zakona i neodgovarajućeg nadzora. Mislim da ćemo se svi suglasiti da se nešto mora promijeniti, a nadam se da će ova konferencija biti odlučujući prvi korak prema toj promjeni. Pozivam sve vas da radite s poljoprivrednicima kao i s ruralnom populacijom u BiH i iznađete rješenja koja će njihove živote učiniti boljim. Radeći to, napraviti ćete ovu

zemlju boljom.

Hvala.